

Belgesel yapımının 6 temel Kipi (modes)

Şiirsel/Poetik Kip: (görsel ve akustik ritmlere, motiflere ve genel olarak film formuna (biçime) vurgu yapar) Görsel ilişkilendirmeleri, tonal ya da ritmik nitelikleri vurgular; betimleyici pasajlar ve biçimsel organizasyon. Deneysel, kişisel ya da avangard filme yakındır. *Gece ve Sis* (1955), *Koyanışqatsi*, *Karanlıktan Dersler* vb.

Sans soeil (Chris Marker, 1983) [16:50 – 27:00]

Karanlıktan Dersler (W. Herzog, 1992) [0 – 11:34]

Serimsel/Expository Kip: (üst ses ile doğrudan seyirciye hitap eder) sözel yorum ve argüman geliştirme mantığını vurgular. Televizyon haberlerine benzer. Bu insanların belgeselle en çok ilişkilendirdikleri kiptir. Can Dündar

Gözlemleyici/Observational Kip: (kamera yokmuş gibi hayatlarına devam eden sosyal aktörlere bakış) [cinema verite – reality show] Dikkat çekmeyen bir kamera tarafından gözlemlenen öznelerin gündelik yaşamıyla doğrudan angajmanı vurgular. *High School*; *Salesman* (1969); *The War Room* (1993); and *Metallica: Some Kind of Monster* (2004).

Katılımcı/Participatory Kip: (belgeselci toplumsal aktörleriyle etkileşime girer, kamera önünde olan biteni şekillendirmeye katılır: en iyi örneği röportajlardır) belgeselci ve konusu arasındaki etkileşimi vurgular. Filmleştirme büyük ölçüde röportajlar ve söyleşiden provokasyona daha doğrudan müdahalelerle gerçekleşir. Tarihsel konuları incelemek için çoğu zaman arşiv görüntüleriyle bir araya getirilir. *Shoah* (1985); *The Fog of War: Eleven Lessons from the Life of Robert McNamara* (2003); and *Enron: The Smartest Guys in the Room*.

İçe dönük (düşünümsel)/Reflexive Kip: Belgesel film yapımını yönlendiren varsayımlara ve uyaşımara dikkat çeker. Filmin gerçeklik temsiline bir inşaa olduğu konusunda farkındalık yaratır. *The Man with a Movie Camera*; *Land without Bread*

Performatif Kip: (seyirciye renkli bir biçimde hitap eder) belgeselcinin bir konuyla kurduğu ilişkinin öznel (kişisel) ya da dışavurumcu boyutunu vurgular. Bu kipte belgesel seyircinin söz konusu ilişkiye tepkisinin artırılması amaçlanır. Anımsatma ve duygusal etki yaratabilmek için nesnellik fikrini reddeder. Örn. *Beşir'le Dans*; ve TV reality show'ları *Cops* (türün bozulmuş bir örneği olarak). Bu kipteki filmler deneysel, kişisel ve avangart filmlerle benzer nitelikleri paylaşırlar. Ama seyirci üzerinde duygusal ve toplumsal etki yaratmaya yönelik güçlü bir vurguyla...

Anahtar kavramlar

Gerçekmişgibilik (*Verisimilitude*), görünürde gerçek olan. Realizmin bir formu. Gerçekliğin kendisi değil. Her film yapımı, efektlerini, izlenimlerini ve bakış açısını üreten bir söylem biçimidir). Kameranın varlığı eylemleri performansa dönüştürür çünkü katılımcılar kendi eylemlerini kameranın varlığı karşısında yeniden biçimlendirebilirler.

Belgesel dokusu: bozuk ses, odaklanmamış, bulanık görüntüler, grenli, kötü ya da yetersiz ışıkla aydınlatılmış figürler hareket halinde yakalanmışlar (eğer kamera çılgınca sallanıyorsa ya da işlemiyorsa bu kişisel biçimin bir ifadesi değil kişisel tehlikenin göstergesidir.